

Aighneacht

maidir le

Iarratas Pleanála HRP Construction i nDaingean Uí Chúis

Uimhir Pleanála: 22542

Comhairle Contae Chiarraí

Meitheamh 2022

INTREOIR

Cuireann Conradh na Gaeilge fáilte roimh an deis seo an aighneacht a chur isteach maidir le Cead Pleanála *HRP Construction* d'fhorbairt tithíochta i nDaingean Uí Chúis faoi Acht um Pleanáil agus Forbairt 2000.

Tá ról ríthábhachtach ag Comhairle Contae Chiarraí i dtaobh cur chun cinn na Gaeilge, ach go háirithe le limistéir Ghaeltachta faoina chúram. Caithfidh ról cosanta, caomhnaithe agus fáis a bheith ag an gComhairle do phobal na Gaeilge sa Ghaeltacht i nGaeltacht Chiarraí.

POBAL NA GAEILGE I NDAINGEAN UÍ CHÚIS

De réir an daonáirimh 2016 tá daonra de 2,050 i mBaile Seirbhíse Gaeltachta Daingean Uí Chúis atá mar chuid de Limistéir Pleanála Teanga Chiarraí Thiar (6,948). As an daonra atá sa Bhaile Seirbhíse Gaeltachta tá 1,067 in ann Gaeilge a labhairt, sin 52.05%. Tá sin i bhfad níos mó ná an meán náisiúnta de 39.8% mar a bheifeá ag súil le i gceantar Gaeltachta. Tá méid na cainteoirí laethúla taobh amuigh den chóras oideachais (cainteoirí laethúla taobh amuigh den chóras oideachais amháin agus cainteoirí laethúla taobh istigh agus taobh amuigh den chóras oideachais san áireamh) 271, sin 13.2% de dhaonra Dhaingin Uí Chúis. Mar sin feictear gur mionlach iad cainteoirí Gaeilge laethúla Dhaingin Uí Chúis.

De réir Eurostat bíonn 2.6 daoine ina chónaí ar a mheán i ngach teaghlach (2021)

[https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Average number of people per household, 2009 and 2021.png)

[explained/index.php?title=File:Average number of people per household, 2009 and 2021.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Average number of people per household, 2009 and 2021.png). Leis an fhorbairt seo atá beartaithe beadh 39 aonad le tógáil. Mar sin is féidir breith a dhéanamh go mbeidh 102 duine sa bhreis le cónaí san fhorbairt seo. Tá 56 daoine luaite san iarratas pleanála, mar sin is gá don chomhairle meastacháin a dhéanamh ar líon na ndíone a bhéas ina chónaí ann.

AN TACHT UM PLEANÁIL AGUS FORBAIRT, 2000

In Ailt 10 – (2) (m) luann sé san Acht um Pleanáil agus Forbairt, 2000 : ‘(m) oidhreacht teanga agus chultúrtha na Gaeltachta a chosaint, lena n-áirítear an Ghaeilge a chur chun cinn mar theanga an phobail, i gcás ina mbeidh limistéar Gaeltachta i limistéar an phlean forbartha.’

Mar sin tá dualgas reachtúil ag an gComhairle an teanga a chaomhnú sa Ghaeltacht. Tá gá mar sin anailís sochtheangeolaíochta a dhéanamh ar aon fhorbairt nua a dhéantar sa Ghaeltacht chun measúnú a dhéanamh ar thionchar an fhorbairt sin ar an stad sochtheangeolaíochta sa cheantar.

SCÉIM TEANGA COMHAIRLE CONTAE CHIARRAÍ 2020 - 2023

I Scéim Teanga Comhairle Contae Chiarraí 2020 – 2023 deir sé ‘2.3.15 Spreagfaidh Comhairle Contae Chiarraí iarrthóirí ar chead pleanála sa Ghaeltacht a gcuid Fógraí Pleanála Suímh a chrochadh i nGaeilge nó i nGaeilge agus i mBéarla. An Roinn Pleanála’

Luann sé freisin ‘2.3.16 Scéim Tacaíochta Teangan a fhorbairt do Thionóntaí agus d’ábhar Tionóntaí ar liostaí feithimh tithíochta sa Ghaeltacht, i bpáirt le hÚdarás na Gaeltachta agus eagraíochtaí ábhartha eile, ina mbeidh trí chéim fé leith sa phróiseas, 1) Measúnú, 2) Teagasc agus 3) Tástáil Labhartha ar nós Teastas Eorpach na Gaeilge. Oifig na Gaeilge agus an Roinn Tithíochta’. Tá gealtanas nua sa Scéim Teanga seo a deir ‘3.1.6 Go ndéanfar forbairt ar ár Scéim Tacaíochta Teanga do Thionóntaithe agus tionóntaithe ionchasacha (2.2.16), lena n-áirítear dáileadh pacáiste tacaíochta teanga, i gcomhpháirt le príomheagraíochtaí Gaeltachta. Oifig na Gaeilge le tacaíocht ó Thithíocht, Bóithre - Bealtaine 2020’

Agus ‘2.3.17 A chinntiú, oiread agus is féidir, go mbeidh inniúlacht sa Ghaeilge labhartha ag iarrthóirí nó ar chúnamh tithíochta ó Chomhairle Contae Chiarraí i gceantair Chatagóir A na Gaeltachta. Roinn Tithíochta’. Is gá na gnímh seo a dhéanamh maidir leis an iarratas pleanála seo.

PLEAN TEANGA LPT CHIARRAÍ THIAM 2018 - 2025

Tagann Pleananna Teanga ar bhonn reachtúil ó Acht na Gaeltachta 2012. Is faoin Aire Gaeltachta a cheadáítear na Pleananna Teanga.

I bPlean Teanga LPT Chiarraí Thiam tá sé ráite '3.5.9 An Rialtas Áitiúil: Pleanáil agus Forbairt Fhisiceach i gCorca Dhuibhne • Is í Comhairle Contae Chiarraí atá freagrach as rialtas áitiúil, as an bpleanáil agus as an bhforbairt fhisiceach i gCorca Dhuibhne. • Tá Plean Forbartha Contae 2015-2021 i bhfeidhm faoi láthair chun an phleanáil a rialú sa chontae. Is é príomhaidhm Gaeltachta an phlean forbartha ná oidhreacht theangeolaíoch agus chultúrtha na gceantar Gaeltachta a chosaint agus an Ghaeilge a chosaint mar theanga phobail. • Tá Oifig na Gaeilge sa Chomhairle Contae lárnach i gcur i bhfeidhm spriocanna teanga na Comhairle, spriocanna atá dírithe ar sheirbhísí na Comhairle a chur ar fáil trí Ghaeilge agus ar úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht i gCiarraí a neartú. • Maidir leis an bpleanáil, tá dualgas reachtúil ar an gComhairle de réir an Acht um Phleanáil agus Forbairt 2000 céatadán de thithíocht in eastátanna príobháideacha sa Ghaeltacht a chur ar leataobh do chainteoirí Gaeilge (ag teacht leis an gcéatadán de chainteoirí leathúla atá sa phobal de réir an daonáirimh). Níl an cás céanna ag baint leis an tithíocht shóisialta. Níl aon chlásal i bhfeidhm a thugann tús áite do dhaoine le Gaeilge cead pleanála a fháil do thithe aonair sa Ghaeltacht. Tá sé mar aidhm ag PT LPTCT comhoibriú le Comhairle Contae Chiarraí in iarracht a dhéanamh cead pleanála a éascú do mhuintir na Gaeltachta ag baile. Tháinig sé chun cinn le déanaí (Samhain 2017, FOI TG4) nach bhfuil an dualgas reachtúil atá ar Chomhairle Contae Chiarraí maidir le coinníoll teanga ar thithíocht in eastátanna príobháideacha á chomhlíonadh acu sa limistéar (Tuairisc Nuachta TG4 Dé hAoine 10 Samhain 2017).'

Agus '6.11. Pleanáil agus Forbairt Fhisiceach Is í Comhairle Contae Chiarraí a chuireann seirbhísí rialtais áitiúil ar fáil do Chontae Chiarraí (pobal Gaeltachta san áireamh) agus a fheidhmíonn mar údarás pleanála don Chontae. Bíonn dualgas orthu Plean Forbartha (Pleanála) don Chontae a réiteach agus athbhreithniú a dhéanamh air gach sé bliana. Tá Plean Forbartha Chontae Chiarraí 2015- 2021 i bhfeidhm faoi láthair chun pleanáil agus forbairt fhisiceach an chontae a threorú. Tá Oifig na Gaeilge sa Chomhairle Contae lárnach i gcur i bhfeidhm spriocanna teanga na Comhairle. Tá na spriocanna seo dírithe ar sheirbhísí na Comhairle a chur ar fáil trí Ghaeilge agus ar úsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht i gCiarraí a láidriú. De réir cruinnithe a reachtáladh leis an mBainisteoir Contae, le Coiste Polasaí Straitéiseach agus le hOifig na Gaeilge sa Chomhairle, is iad na tacaíochtaí pleanála / seirbhísí rialtais áitiúil is mó go bhféadfadh Comhairle Contae Chiarraí a fhorbairt chun tacú leis na ceantair Ghaeltachta ná: clásail a cheangail le tithíocht (féach thíos beart 6.11.1) ; an Ghaeilge a chur chun cinn mar ghné lárnach den turasóireacht chultúrtha (féach siar go beart 6.7.7); timpeallacht shóisialta Gaeilge a chruthú d'aos óg na Gaeltachta (féach thíos beart 6.11.2) agus tógaint ar na tacaíochtaí teanga atá ar fáil d'fhoghlaim na Gaeilge sa Ghaeltacht (féach siar go Beart 6.5.1). Bheadh gá le stocaireacht agus tacú ón bpróiseas pleanála teanga chun go dtarlódh na bearta sa réimse seo.

Beart 6.11.1 Clásail teanga d'Eastáit Tithíochta Príobháideacha agus Sóisialta sa Ghaeltacht Réimsí I Critéir Phleanála Teanga 2, 17 Eolas Breise Clásail teanga d'eastáit tithíochta príobháideacha agus sóisialta Tacóidh an próiseas pleanála teanga le cur i bhfeidhm chlásail tithíochta sa Ghaeltacht a thacódh le príomhspríoc na Gaeltachta. Rachfar i mbun stocaireachta leis an rialtas áitiúil agus an Coimisinéar Teanga maidir le cur i bhfeidhm Acht Forbartha agus Pleanála 2000 i dtaca leis an gcéatadán de thithíocht atá curtha ar fáil do chainteoirí laethúla Gaeilge sna heastáit tithíochta príobháideacha sa Ghaeltacht i gCorca Dhuibhne. Taispeánadh i Samhain 2017 go raibh an dualgas reachtúil seo á sárú ag Comhairle Conate Chiarraí. Fiosrófar dualgas reachtúil an rialtais áitiúil (ag eascairt as Acht Tithíochta 1988 Cuid 11 Mír 2a) maidir le clásail teanga a cheangal le tithíocht shóisialta sa Ghaeltacht. Chiallóidh dualgas mar seo go dtabharfaí tús áite, i dtithíocht shóisialta a thógfá amach anseo, do lucht labhartha na Gaeilge i dtaca le céatadán áirithe den tithíocht seo. Bheadh an céatadán tithíochta a bheadh curtha ar leataobh do chainteoirí Gaeilge ag teacht leis an gcéatadán de chainteoirí laethúla atá sa cheantar de réir fhigiúirí an Daonáirimh. Déanfar stocaireacht chun ceist bhreise faoi chumas sa Ghaeilge a chur sa phróiseas iarratais do thigh aonair nua sa Ghaeltacht, ag cinntiú go mbeadh

sé níos fusa do chainteoirí laethúla Gaeilge cead pleanála a fháil sa Ghaeltacht, go háirithe sna ceantair Ghaeltachta is láidre – Cat A. (leasú ar reachtaíocht náisiúnta ag teastáil chuige seo).

Fiosrúfar an bhféadfaí coinníoll Gaeilge a cheangal le post an Oifigigh Phleanála a bhíonn ag obair le muintir na Gaeltachta ó thaobh na pleanála de. Aidhm Lonnaíochtaí Gaeltachta a fhorbairt ar bhealach a chabhródh leis an teanga sa Ghaeltacht. Tacú le lánúineacha óga na Gaeltachta tithe a thógaint ar phraghas réasúnta sa Ghaeltacht. Príomhúinéir an bhirt Foireann APTCT (Stiúrthóirí) i gcomhar le hOifig Gaeilge agus Pleanála Chomhairle Contae Chiarraí Páirtithe leasmhara/ról APTCT, CCC, dlíodóirí (tacaíocht), Coistí Forbartha Pobail eile an LPT (tacaíocht) Saolré Pleanáil agus ullmhúchán Feidhmiú Bliain 3 Bliain 4-7 Costas measta in aghaidh na bliana Obair an Fheidhmeannaigh Phleanála Teanga Costas measta Iomlán Obair an Fheidhmeannaigh Phleanála Teanga Foinsí maoinithe Comhairle Contae Chiarraí/APTCT Dúshlán an bhirt Tacaíocht na gcomhairleoirí a fháil, reachtaíocht náisiúnta a leasú Réiteach an Dúshlán Bolscaireacht agus stocaireacht náisiúnta Gaeltachta ar an gceist a thionscann Monatóireacht ar éifeacht, cur i bhfeidhm agus rathúlacht an bhirt Beidh comhoibriú idir APTCT agus Comhairle Contae Chiarraí chun an beart seo a chur i bhfeidhm agus a chinntiú go bhfuil dea-thionchar aige ar lonnaíocht teangalárnaithe sa Ghaeltacht.

Is gá an Plean Teanga agus ról an Chomhairle i leith an Phlean Teanga a thógáil san áireamh agus iarratas pleanála seo a mheas.

AN PLEAN FORBARTHA CONTAE CHIARRAÍ 2015 - 2021

I bPlean Forbartha Contae Chiarraí 2015 - 2021, tá sé luaite maidir leis an nGaeltacht '2.2.1 Is iad seo a leanas na hAidhmeanna Straitéiseacha atá sa Straitéis Lárnach : Úsáid na Gaeilge a chur chun cinn i measc an phobail iomláine agus tacaíocht a sholáthar don Ghaeltacht mar phobal labhartha na Gaeilge.'

Agus 'T-52 Caomhnú a dhéanamh ar oidhreacht chultúrtha agus teanga na gceantar Gaeltachta trí straitéis lonnaíochta agus cuspóirí forbartha an Phlean seo.'

Freisin '11.2.1 11.2.1 Ceantair Ghaeltachta De réir Cuid 10 (2)(m) den Acht um Phleanáil agus Forbairt (Leasú), 2010 dualgas riachtanach is ea an oidhreacht seo teanga agus cultúrtha a cur chun cinn agus a caomhnú maraon leis an nGaeilge a chur chun cinn mar ghnáththeanga an phobail. Ábhar casta is ea é seo agus chuige sin luaitear an cuspóir úd i mórán réimsí éagsúla polasaí. Níl i bpolasaithe pleanála um zónáil talún ach gné amháin de straitéis chuimsitheach i dtreo an chuspóir úd a bhaint amach. Tá Comhairle Contae Chiarraí tiomanta d'oidhreacht teanga na Gaeltachta a caomhnú is a cur chun cinn. Aithnítear leis tábhacht na Gaeilge ar fud Chontae Chiarraí ar fad agus tacófar le húsáid na teanga trí bhreis seirbhísí as Gaeilge mar a mhínítear ina Scéim Gaeilge 2010-2013. Is iad codanna móra den dá leithinis Corca Dhuibhne agus Úibh Ráthach atá mar réimse tábhachtach an dúchais againn idir theanga, cúrsaí sóisialta agus cultúr. Tá daonra 8,279 (CSO 2011) i nGaeltacht Chiarraí agus sin thart ar 8.7% de Ghaeltachtaí na tíre. Tá saibhreas nósanna traidisiúnta sna ceantair úd mar bhéaloidas, scríbhneoireacht, ceol agus suímh idir stairiúil agus seandálaíochta. Caithfear gach is féidir a dhéanamh chun nósanna na Gaeltachta a chaomhnú is a choimeád.

Ina theannta san dírionn Scéim Gaeilge 2010-2013 de chuid Comhairle Contae Chiarraí ar sheirbhísí a sholáthar trí mheán na Gaeilge do mhuintir na Gaeltachta. Tá a leithéid de ghníomh dearfach riachtanach má tá an Ghaeilge is an cultúr a bhaineann léi le teacht slán.

11.2.2 An Ghaeilge a Caomhnú Caithfear polasaithe sa phlean seo a bheith leathan fadradharcach chun ceann a thógaint de straitéisí nó tionscadail a thiocthadh chun cinn sa todhchaí agus iad a éascú. Is féidir na gnéithe éagsúla a roinnt i gcatagóirí mar a leanas: Déimeagrafaíocht Caithfidh an daonra a bheith mór go leor chun beocht a coimeád sa teanga is beidh gá le réimse leathan daonra chun nach bhféachfar ar an dteanga mar rud a bhaineann le daoine scothaosta. An glún óg a bheith líonmhar a chinnteoidh go mairfidh an teanga go

hinmharthana sa bhfadtearma. Caithfear a bheith cúramach maidir le hinimirce chun gur féidir na hinimircigh a bhreith isteach mar chuid den phobal is nach lagófar úsáid na teanga dá ndeasca. Cúrsaí Eacnamaíochta Beidh geilleagar beo ag teastáil chun gur féidir le muintir na háite fanúint ina gceantar Gaeltachta féin. Níor cheart in aon chor a bheith ag brath ar gheilleagar trína mbeadh gá le scata mór oibrithe ná beadh ábalta an Ghaeilge a labhairt.

Beidh geilleagar beo ag teastáil chun gur féidir le muintir na háite fanúint ina gceantar Gaeltachta féin. Níor cheart in aon chor a bheith ag brath ar gheilleagar trína mbeadh gá le scata mór oibrithe ná beadh ábalta an Ghaeilge a labhairt. Áiseanna Beidh gá le deiseanna foghlaim na Gaeilge do réimse leathan aoisghrúpaí agus cúlraí, deiseanna a fhreagróidh do riachtanais an phobail maidir le teacht le chéile chun siamsaíocht a sholáthar trí Ghaeilge agus deiseanna gnó laethúil a dhéanamh go hiomlán trí Ghaeilge. Ba chóir oidhreacht na Gaeltachta idir theanga agus cultúr a chur i láthair go fírinneach soiléir do mhuintir na Gaeltachta agus do chuariteoir í araon. Ba chóir modhanna cumarsáide idir phoiblí agus príobháideach a sholáthar trí mheán na Gaeilge. Bonneagar Ba chóir an teanga agus an cultúr Gaelach a bhreith isteach i ndéantúis ábhartha an cheantair mar: ▪ Foirgintí ▪ Struchtúir eile ▪ Comharthaí Poblí ▪ Comharthaí Príobháideacha ▪ Léarscáileanna agus eolas eile dá leithéid. Caithfear a thuiscint, i gcomhthéacs reachtaíocht phleanála, nach féidir le húdaráis áitiúil ach tacaíocht a thabhairt agus an comhshaol cuí phleanála a sholáthar i dtreo na dtorthaí a luaitear anso. Ionad aoibhinn ar fad ó thaobh radharcra de is ea an-chuid den Ghaeltacht agus dá bhrí sin bíonn brú forbartha maidir le tithe saoire agus le daoine ar mhaith leo cur fúthu go buan sa cheantar. An méid sin á gcur san áireamh, ní haon ionadh go gcuirfidh inimirce daoine nach labhrann Gaeilge isteach ar inmharthanacht na teanga. Tá sé ríthábhachtach deiseanna foghlaim na Gaeilge a sholáthar dóibh siúd a mbíonn á lorg. Tá se tábhachtach freisin a chinntiú gur chun leas na teanga agus pobal Chorca Dhuibhne agus Uíbh Ráthach a tharlaíonn forbairtí laistigh de na ceantair aitheanta Gaeltachta.

Tá ceantair Ghaeltachta áirithe a léiríonn dúchas agus cultúr uathúil an cheantair, go háirithe na Blascaodaí. Idir litríocht agus saol na ndaoine táid ríthábhachtach ar bhonn Náisiúnta agus Idirnáisiúnta. Sna cuspóirí seo a leanas cuimsítear na ceisteanna anso thuas. Baineann siad más cuí leis an gContae ar fad.

H-17 Soláthar inmharthana tithíocht ó chumainn tithíochta is eile a éascú ar láithreacha oiriúnacha dóibh siúd ag a mbíonn an Ghaeilge mar ghnáth-theanga cumarsáide in aghaidh an lae. H-18 Soláthar bonneagar a bheidh suite agus deartha mar is cuí a éascú chun geilleagar an cheantair a fhorbairt ar bhonn inmharthana. H-19 Cuimhneamh ar an dtionchar a bheadh ag lucht labhartha teangacha eile ag teacht de réir a chéile chun cónaí i gceantair Ghaeltachta.

H-21 Iarratais phleanála ar fhorbairtí móra sa Ghaeltacht a mheas de réir an tionchar a d'fhéadfadh a bheith acu ar an dteanga is ar an gceantar Gaeltachta. H-22a) Measúnú tionchar teangeolaíochta a lorg i gceantair Ghaeltachta le hiarratais mhóra phleanála is leo siúd do thrí thigh ar a laghad chomh luath is a bhunófar modheolaíocht shoiléir lena leithéid a ullmhú is a mheas. b) Treoir a ullmhú chun measúnú tionchar teangeolaíochta a ullmhú is a mheas.

H-24 Polasaí a fhorbairt go ceann tréimhse an phlean maidir le riachtanais Ghaeilge i gcás tithíocht shóisialta agus inacmhainne.'

Caithfidh an Chomhairle an Plean Forbartha Contae Chiarraí a chur i bhfeidhm agus níl an fhorbairt ag teacht leis an bplean seo.

CORCA DHUIBHNE THOGHCHEANTAR PLEAN CEANTAR ÁITIÚIL 2021-2027

Deir sé i bPlean Forbartha Áitiúil Chorca Dhuibhne maidir leis an Ghaeilge ‘Spreagtar an Ghaeilge mar theanga laethúil oibre agus leantar de sheirbhísí poiblí, caithimh aimsire, sóisialta agus tráchtála a sholáthar do phobal na Gaeltachta’

‘3.2.12 An Cultúr agus An Ghaeilge Is í Daingean Uí Chúis an phríomhlonnaíocht i nGaeltacht Chorca Dhuibhne. De réir Daonáireamh 2016 bhí an céatadán cainteoirí Gaeilge ar an mbaile mar 53.8%. B’in laghdú ó 56.6% ar dhaonáireamh 2011. Caithfidh dul chun cinn eacnamaíoch agus sóisialta an oidhreacht idir theanga, cultúr agus oidhreacht Gaeilge isiciúil comhshaoil a chosaint. Maidir le forbairt, ní mór smaoineamh ar an oidhreacht chéanna Gaeltachta a chosaint is a neartú. Anois chun tionchar lucht labhartha teangacha eile a mhaolú táthar chun coinníoll teanga na Gaeilge a chur le cead d’Gaeilge orbairtí tithíochta (3+). Coimeádfar íosmhéid 31% d’Gaeilge orbairtí tithíochta do chainteoirí Gaeilge. Feidhmeofar an polasai úd trí choinníoll pleanála agus Aontú Cuid 47 faoi na hAchtanna (Leasú) um Pleanáil agus Forbairt. Is í Comhairle Contae Chiarraí a chinnteoidh is a mheasfaidh an caighdeán riachtanach Gaeilge. Iarrfaidh Comhairle Contae Chiarraí ar oidhreacht teanga agus cultúr an bhaile a chosaint agus cuimseofar an Ghaeilge a bhrú ar aghaidh mar theanga an phobail. Cuirfear úsáid na teanga chun cinn agus beidh deis ag cuairteoirí plé leis an dteanga agus a bheith páirteach ina haitheantas uathúil cultúrtha. Is fíor go bhféadfaidh forbairt agus méadú taithí na Gaeltachta maraon leis an oidhreacht chultúrtha (litríocht, ceol, ealaíona agus na Cluichí Gaelacha) cur le mianach na turasóireachta sa cheantar seo.’

‘D-CG-2 Oidhreacht teanga agus cultúr an bhaile a chosaint agus cuimseofar an Ghaeilge a bhrú ar aghaidh mar theanga an phobail.

D-CG-4 A chinntiú go mbíonn coinníoll Teanga na Gaeilge á cur le cead d’fhorbairtí tithíochta.’

Is gá a chinntiú go bhfuil an coinníoll teanga leagtha síos don iarratas seo.

MOLTAÍ I DTAOBH CEAD PLEANÁLA

1. Teastaíonn riachtanas sna rialacháin phleanála go mbeadh gá le measúnacht tionchar teanga neamhspleách i gcás gach tí bheartaithe agus gach saghas forbartha beartaithe eile i gceantar Gaeltachta agus gur gá gur duine atá cáilithe go cuí a chuirfeadh le chéile í (.i. duine le cúlra nó cáilíocht sa phleanáil teanga nó sa tsochtheangeolaíocht) agus go gcruthódh an mheasúnacht sin go rachadh an fhorbairt sin chun socair na Gaeilge go háitiúil.
2. Teastaíonn srian ar theach a dhíol ar aghaidh ach le cainteoir Gaeilge, srian a sheasfadh ar feadh 15 bliain ar a laghad agus a choisfeadh an teach a ligean go fad téarmach (níos faide ná 3 mhí in aon bhliain amháin) ach amháin le cainteoirí Gaeilge.
3. Maidir le hinniúlacht sa teanga agus measúnacht tionchar teanga á déanamh, molaimid gur gá inniúlacht B2 nó níos airde sa Ghaeilge labhartha ar an bhFráma Tagartha Comónta Eorpach do Theangacha (Comhairle na hEorpa, 2001) mar chaighdeán inghlactha. Is éard is brí leis an gcaighdeán sin:-
4. Maidir le heastáit tithíochta, is beag slí go bhféadfadh a leithéid cur le labhairt na Gaeilge sna ceantair Ghaeltachta A & B. Go deimhin, is dochar agus dochar as cuimse a dhéanfadh a leithéid. Molaimid nach gceadófaí eastát tithíochta sa cheantar Gaeltachta A & B agus gur cheart é sin a dhéanamh soiléir i gcriosú (zónáil) na gceantar sin.
5. Ní mholaimid go gcuirfeadh coinníollacha teanga isteach ar dhaoine agus maidir le tithe sa toghroinn ar aisti ó dhúchas iad.
6. Molaimid go gcaithfí le daoine a thugann an fhianaise chuí go bhfuil inniúlacht ag leibhéal B2 nó níos airde sa Ghaeilge labhartha acu amhlaidh is go raibh riachtanas áitiúil tithíochta acu gan a thuilleadh riachtanais a chomhlíonadh.

7. Tá limistéir ar imeall na Gaeltachta nach bhfuil an Ghaeilge in úsáid iontu mórán agus nach raibh nuair a bronnadh stádas Gaeltachta orthu. Mura bhfuil fonn ar an bpobal na ceantair imeallacha seo a bheith san áireamh mar limistéir Ghaeltachta agus a bheith faoi réim na mbeartas thuas, ní chuirfimid ina aghaidh sin.
8. Go gcuirfear cosc ar ró-fhorbairt tithe saoire chun a chinntiú nach mbeadh níos mó ná 10% de thithe a thógfáir ina thithe saoire.

CEISTEANNA FAOIN IARRATAS PLEANÁLA

- Luaitear san iarratas gur Declan Noonan and Associates a rinne an Ráiteas Tionchar Teanga. Is gá a fhiosrú an raibh saineolaí cáilithe sa tsochtheangeolaíocht a rinne an Ráiteas Tionchar Teanga sa chomhlacht sin. Mura bhfuil an té a scríobh cáilithe is gá Ráiteas Tionchar Teanga a iarraidh ó sochtheangeolaí.
- Is gá a chinntiú go bhfuil an Ráiteas Tionchar Teanga cruinn. Bhí cás cúirte Comharchumann Ráth Chairn Teoranta V An Bord Pleanála ag plé easpa cruinneas an Ráiteas Tionchar Teanga a bhí mar an phríomh fáth gur dhiúltaigh an Breitheamh cinneadh pleanála an Bord Pleanála, go deimhin bhí sé feicthe sa chás nár thóg Comhairle Contae na Mí cruinneas an Ráiteas Tionchar Teanga san áireamh ach an oiread ina chinneadh pleanála. <https://www.casemine.com/judgement/uk/618ec0c8b50db9a0d4cba1f8>
- Caithfear coinníoll a leagadh síos nach mbeidh an aonad á úsáid mar Air B&B.
- Is gá céatadán a leagadh síos de na haonaid a bhéas mar thithíocht sóisialta chun cinntiú go mbeidh muintir na háite in ann cónaí ann.